

Nr 172.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1930 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till besiktning av motorfordon m. m.

(4:e avd.)

Genom en den 14 mars 1930 till riksdagen avlåten proposition, nr 221, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag,

dels med återkallande av det i statsverkspropositionen framställda förslaget angående upptagande i riksstaten för budgetåret 1930/1931 av inkomster av »avgifter för besiktning av motorfordon» med 430,000 kronor, föreslagit riksdagen att i riksstaten för nämnda budgetår upptaga sagda inkomsttitel med 530,000 kronor;

dels ock föreslagit riksdagen att för budgetåret 1930/1931 under sjätte huvudtiteln anvisa *dels* till besiktning av motorfordon ett extra förslagsanslag av 530,000 kronor, *dels ock* till registrering av motorfordon ett extra förslagsanslag av 30,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I förevarande proposition upptages till behandling av särskilda inom kommunikationsdepartementet tillkallade sakkunniga för revision av motorfordonsförordningen m. m. (1927 års motorfordonssakkunniga) den 10 mars 1928 avgivet betänkande (Statens offentliga utredningar 1928: 11), i den del det innefattar förslag om ändrade grunder för automobilbesiktningsmännens avlönande, ävensom vissa med motorfordonsväsendet sammanhängande anslagsfrågor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Till en början får jag erinra om, att Kungl. Maj:t i det förslag till ny motorfordonsförordning, över vilket jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 14 februari 1930 yttrande av innevarande års riksdag begärts (proposition nr 121), i stort sett upptagit de sakkunnigas förslag om besiktningsväsendets ordnande.

Vad härefter angår frågan, huruvida besiktningsmannabefattningarna skola anordnas såsom huvud- eller bisysslor, torde denna frågas avgörande i främsta rummet vara beroende av i vilken omfattning besiktningsmännens tid och arbete i regel tagas i anspråk för uppdraget. Alltsedan ikraftträdandet av

gällande motorfordonslagstiftning har pågått en strävan att nedbringa besiktningens antal, detta i avsikt bland annat att vinna ökad enhetlighet inom besiktningstväsendet. Även de sakkunnigas förslag innebär ett steg i sådan riktning. Samtidigt som besiktningens antal sjunkit har motorfordonsbeståndet och därmed även besiktningens tjänsteförrättningar undergått en högst betydande ökning. Till belysande av den utveckling, som härutinnan ägt rum, må endast nämnas, att antalet registrerade motorfordon, som den 1 januari 1924 utgjorde 70,938, samma dag år 1930 stigit till över 190,000. Vid nu angivna förhållanden är det uppenbart, att besiktningens manbefattningarna i allt större omfattning kommit att övergå till att bli huvudsysslor för sina innehavare. En sådan utveckling synes mig vara för det allmänna enbart gämlig. Klart är, att en besiktningssman, som helt får ägna sig åt sin tjänst, har möjlighet att å densamma nedlägga ett omsorgsfullare och mera målmedvetet arbete än den som kan för uppdraget allenast använda tid, som bliver övrig från en annan huvudsaklig syssla. Det torde ock vara lättare att till besiktningssmannatjänsterna erhålla lämpliga och fullt kvalificerade personer, om befattningarna organiseras som huvudsysslor, än om de skola innehavas vid sidan av annan viktigare tjänst. Förutsättningen härför är emellertid uppenbarligen, att befattningarna bli förenade med ej allt för ringa inkomster.

Att de inkomster, som besiktningssmännen åtnjoto enligt de i 1923 års instruktion ursprungligen stadgade grunderna, i stort sett voro allt för höga med hänsyn till arbetets omfattning och beskaffenhet kan ej förnekas. Genom den reglering, som härutinnan skedde genom 1928 års kungörelse, synes emellertid ett lämpligt avvägande av lönerna i allmänhet hava skett. I detta sammanhang må erinras, att besiktningssmännens ersättningar icke äro nettobelopp. Särskilt för besiktningssmän med mera omfattande verksamhet är icke blott kontorslokal utan jämväl kontorspersonal oundgängligen nödig för verksamhetens behöriga upprätthållande. Besiktningssmännen hava ofta egen automobil, vilket givetvis är av ej ringa värde för tjänstens upprätthållande.

Mot det av de sakkunniga föreslagna avlöningssystemet med delvis fasta arvoden torde främst kunna anmärkas, att detsamma kan giva anledning till skapande av en ny statstjänstemannakår, en utveckling vilken icke torde vara önskvärd. De sakkunniga hava visserligen framhållit, att en utveckling i sådan riktning icke vore att befara, så länge föreskrift upprätthölls därom, att besiktningssmännen skola tillsättas på viss kortare tid och att för dem meddelat förordnande kan återkallas, när skäl därtill föreligger. I likhet med ett par av de hörda myndigheterna känner jag mig icke övertygad om riktigheten av denna de sakkunnigas uppfattning. I allt fall synes mig tidpunkten vara mindre lämplig att omlägga avlöningssystemet på sätt de sakkunniga föreslagit. Innan en sådan genomgripande omläggning företages, torde man först böra avvakta någon tids erfarenhet av verkningarna av införandet av typbesiktning. Jag har alltså stannat för den uppfattningen, att det nuvarande lönesystemet i stort sett bör bibehållas. På Kungl. Maj:t torde det liksom för närvarande få ankomma att — med särskilt aktgivande på fordonsbeståndets

tillväxt och övriga på saken inverkan omständigheter — fastställa den andel av inflytande förrättningsavgifter, som må befinnas lämplig för att giva besiktningsmännen en vid varje tid skälig lön.

Efter typbesiktningens genomförande komma de skäl att bortfalla, som torde hava föranlett stadgande av olika grunder för beräkning av besiktningsmännens ersättning för första besiktningar, å ena, samt för efterbesiktningar och förarprövningar, å andra sidan. Vad beträffar avvägningen av besiktningsmännens löner har jag funnit, att med hänsyn till det fordonsbestånd, varmed man nu har att räkna, ytterligare någon jämkning nedåt torde kunna ske. Företagna undersökningar hava sålunda givit vid handen, att för närvarande följande skala skulle giva ett lämpligt och skäligt resultat:

100 % av de första	10,000 kr.
50 » » » nästa	10,000 »
och 25 % av belopp över	20,000 ».

I avsikt att erhålla en viss fortlöpande kontroll å fordonsbeståndet hava de sakkunniga föreslagit, att besiktningsman, envar för sitt tjänstgöringsdistrikt, skulle utrustas med befogenhet att undersöka motorfordon, som kan antagas vara mindre tillförlitligt (flygande besiktning). Den flygande besiktningens utförande skulle i regel icke vara förenad med några ekonomiska förmåner för besiktningsmännen. För ernående av större effektivitet i övervakandet av fordonsbeståndets beskaffenhet hava de sakkunniga emellertid föreslagit, att länsstyrelserna skola, då så anses påkallat och i övrigt lämpligt, åga uppdraga åt en eller flera besiktningsmän att, mot erhållande av särskilt arvode samt rese- och traktamentsersättning, då och då under året verkställa inspektion av fordonsbeståndet enligt av länsstyrelsen fastställd plan, i samband varmed stadgad särskild tillsyn över körskolorna skulle kunna utövas.

Det torde vara angeläget, att den möjlighet till kontroll över fordonsbeståndet, som ligger i den flygande besiktningen, utnyttjas i praktiken. Ur sådan synpunkt är det önskvärt, att besiktningsmännen utöva denna besiktning i ej alltför ringa utsträckning. En förutsättning för att detta önskemål skall kunna realiseras torde vara, att varje besiktningsman erhåller viss gottgörelse för det med den flygande besiktningen förenade arbetet, förslagsvis 500 kronor per år. Härutöver bör, såsom de sakkunniga föreslagit, kunna utgå särskild ersättning för inspektion av fordonsbeståndet och för tillsyn av körskola. Denna ersättning lärer lämpligen böra hållas inom en viss marginal. För landet i sin helhet anser jag icke böra få användas mer än högst 100,000 kronor eller i medeltal per län 4,000 kronor. Fördelningen av nämnda belopp å de olika länen torde böra verkställas av Kungl. Maj:t. Meddelande av de närmare föreskrifter, som beträffande varje län kunna erfordras med avseende å medlens användande, torde jämväl böra ankomma på Kungl. Maj:t.

Mot de föreslagna arvodena till föreståndare för besiktningsmyndighet (900 kronor i Stockholm samt 600 kronor i Göteborg och i Malmö) lärer intet vara att erinra. Även de sakkunnigas förslag till förrättningstaxa synes kunna godtagas.

Innan de sakkunniga uppgjorde sitt löneförslag, anmodade de länsstyrelserna att inkomma med dels uppgift å det antal besiktningsmän inom länen, som det verkliga behovet oundgängligen krävde, dels förslag till lärens indelning i besiktningsmannadistrikt, allt under förutsättning av genomförandet av de utav de sakkunniga ifrågasatta riktlinjerna för besiktningsväsendets framtida ordnande. Vid förslagens utarbetande följde de sakkunniga i stort sett länsstyrelsernas önskemål. De sakkunniga hava räknat med ett antal av 84 besiktningsmän (se bil. 2 vid de sakkunnigas betänkande). Med hänsyn till det ökade arbete, som kommer att åvila besiktningsmyndigheterna, synes denna siffra böra höjas till 87.

Följande tabell (jämför tabell å sid. 8) åskådliggör i sammandrag storleken av de lönebelopp, som enligt av mig angivna grunder skulle under år 1929 hava tillkommit besiktningsmännen, därvid självfallet den länsvis utgående ersättning för fordonsinspektion och körskoletillsyn, som kan tillkomma viss besiktningsman, icke ingår i beloppen:

1 besiktningsman	intill 3,000 kr.
9 besiktningsmän	3,000— 6,000 »
14 »	6,000— 9,000 »
32 »	9,000—12,000 »
19 »	12,000—15,000 »
12 »	15,000—18,000 »

Det högsta och lägsta lönebeloppet skulle ha utgjort respektive 17,410 kronor och 2,960 kronor.

I efterföljande tabell lämnas uppgifter å kostnaderna för besiktningsväsendet dels sådana de faktiskt utgått år 1929, dels så som de skulle ha utgått under samma år, därest de av mig angivna grunderna skulle ha tillämpats.

Förrättning	Erlagda avgifter m. m. kronor	Enligt av mig angivna grunder			
		Förrättning	Beräknade förrättningsavgifter kronor	Utgifter avsedda att täckas med förrättningsavgifterna	Kronor
1:a besiktning . .	511,850	Typbesiktning	16,250	Besiktningsmans andel i förrättningsavgifter	906,250
Efterbesiktning .	310,240	1:a besiktning	145,055		
Förrarprövning . .	582,560	Efterbesiktning	314,500	Arvode för flygande besiktning	43,500
Körskoletillsyn .	44,830 ¹	Förrarprövning	588,020	Arvode, rese- och trakamentsersättning för fordonsinspektion och körskoletillsyn	100,000
Div. förrättningar	17,611:50			Arvode till föreståndare för besiktningsmyndighet	2,100
				Oförutsedda utgifter	11,975
	1,467,091:50 ²		1,063,825		1,063,825

¹ Arvode för körskoletillsyn har utgått ur registeringsavgifter.

² Av detta belopp har cirka 259,000 kronor inlevererats till statsverket.

Av tabellen framgår, att medan år 1929 uttagits av trafikanterna 1,467,091 kronor 50 öre, den ifrågasatta förrättningsstaxan nedbringar utgifterna till 1,063,825 kronor samt att besparingen för trafikanterna utgör omkring 400,000 kronor, framför allt uppkommande genom första besiktningens ersättande med typbesiktning.

De sakkunniga hava förutsatt, att såväl inflytande förrättningsavgifter som utgifterna för besiktningsväsendet skola upptagas i riksstaten.

I anslutning till de sakkunnigas på fordonsbeståndet den 1 januari 1928 grundade förslag och då de ifrågasatta nya bestämmelserna avsetts skola träda i kraft först den 1 januari 1931, har på min hemställan Kungl. Maj:t i punkt 34 under sjätte huvudtiteln av årets statsverksproposition föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, till »besiktning av motorfordon» för senare hälften av budgetåret 1930/31 beräkna ett extra förslagsanslag av 430,000 kronor. På hemställan av chefen för finansdepartementet har i statsverkspropositionen uppförts på inkomstsidan under titeln »avgifter för besiktning av motorfordon» ett belopp av likaledes 430,000 kronor.

Enligt min här förut gjorda beräkning skall det belopp, som bör uppföras å riksstatsförslagets inkomst- och utgiftssidor, beräknas till i runt tal 1,063,000 kronor för år räknat. Med hänsyn härtill torde i stället för i staten föreslagna belopp, 430,000 kronor, böra å såväl inkomst- som utgiftssidan upptagas 530,000 kronor.

Uti punkten nr 33 under sjätte huvudtiteln av årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t, likaledes på min hemställan, föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, till »registrering av motorfordon m. m.» för nästkommande budgetår beräkna ett extra förslagsanslag av 30,000 kronor. I samband med framställandet av detta förslag, som innebar dels ändring av anslagets hittillsvarande rubrik »Registrering av automobiler m. m.» och dels höjning av anslagsbeloppet — för nu löpande budgetår 20,000 kronor — med 10,000 kronor, redogjorde jag för de ändamål, som tillgodoses med detsamma, ävensom för anslagets belastning. Uppskovet med denna anslagsfrågas slutliga behandling var föranlett därav, att vid tiden för statsverkspropositionens avlåtande det icke kunde med säkerhet avgöras, huruvida anslaget möjligen kunde komma att påverkas av blivande ståndpunktstagande till de sakkunnigas förslag angående ny motorfordonsförordning m. m. Den fortsatta behandlingen av detta förslag har givit vid handen, att anskaffandet av utav de sakkunniga föreslagna s. k. skatteskyltar skulle komma att föranleda vissa utgifter, vilka torde böra bestridas av ifrågavarande anslag. Dessa utgifter torde dock icke komma att uppgå till sådant belopp, att därav påkallas förhöjning av det beräknade anslagsbeloppet 30,000 kronor.

I årets statsverksproposition har inkomsttiteln »avgifter för registrering av motorfordon» upptagits med 1,050,000 kronor. Såsom förut omnämnts skola de förrättningsavgifter, som av besiktningssman enligt nu gällande lagstiftning inlevereras till länsstyrelse, av denna redovisas bland inflytande inkomster för

registrering av motorfordon. Inlevereringen sker för varje kalenderår före utgången av januari månad nästpåföljande år. Besiktningsman tillkommande arvode samt rese- och traktamentsersättning för tillsyn av körskola bestridas av registreringsavgifter. Utbetalning av dessa ersättningar läres i regel verkställas först efter respektive kalenderårs utgång. Vid nu angivna förhållanden och då de av mig ifrågasatta avlöningsbestämmelserna avses skola träda i kraft först den 1 januari 1931, kommer berörda inkomstitel icke att för nästa budgetår påverkas av den föreslagna redovisningen av förrättningsavgifterna. Där- emot kommer så uppenbarligen att bliva fallet från och med budgetåret 1931/1932.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot de av departements- chefen förordade arvodesgrunderna för automobilbesiktningsmän m. m., till- styrker Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för budgetåret 1930/1931 under sjätte hu- vudtiteln anvisa

- a) till *besiktning av motorfordon* ett extra förslagsanslag av 530,000 kronor;
- b) till *registrering av motorfordon* ett extra förslagsanslag av 30,000 kronor.

Beträffande beräkningen av inkomstiteln »avgifter för besiktning av mo- torfordon» kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande.

Stockholm den 23 maj 1930.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, Olof Olsson, O. Bergqvist, J. Nilsson* i Malmö, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *E. J. G. Rosén, K. V. Rydén, E. A. Lundell, J. Clemédtsen* och *K. A. W. Björck*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund* i Brattfors, *C. R. Jansson* i Falun, *S. Bengtsson* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud, A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *J. Olofsson* i Digernäs, *S. Persson* i Fritorp, *P. C. Jonsson* i Eskilstuna, *G. Persson* i Falla, *F. V. Sandwall* och *J. E. Andersson* i Ovanmyra.